

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки та підприємництва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	Соціальна відповідальність бізнесу
Професор 	Марина СЕМИКІНА, Доктор економічних наук, професор кафедри економіки та підприємництва
Контактний тел.	+38(099)345-93-65
E-mail:	SemikinaMV@i.ua
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 3. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120, у т.ч. лекції – 26 годин, практичні заняття – 13 годин, самостійна робота – 81 години. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська. Рік викладання – 2023.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Messenger, Telegram за домовленістю.
Пререквізити	Особливі вимоги відсутні

1. Мета і завдання дисципліни

Метою дисципліни «Соціальна відповідальність бізнесу» є засвоєння здобувачами сучасних знань з теорії і практики соціальної відповідальності, відповідних професійних компетенцій в контексті відповідальності за дії й учинки перед суспільством і його інститутами.

Завдання дисципліни «Соціальна відповідальність бізнесу» спрямовані на формування у здобувачів знань, умінь та навичок щодо:

- розуміння ключових положень теорій і концепцій щодо взаємодії держави, бізнесу, суспільства та людини у сфері соціальної відповідальності як умови стійкого розвитку суспільства;
- здатності аналізувати і розв'язувати теоретичні і практичні проблемні питання поглиблення асиметрії економічного та соціального розвитку, їх деформованого сприйняття багатьма представниками бізнесу;
- уміння оцінювати ефективність корпоративної соціальної відповідальності, вирішувати проблеми послаблення соціокультурних та моральних настанов соціальної діяльності з боку суб'єктів підприємництва, що загрожує безпеці економічній, соціальній, екологічній.

2. Результати навчання

Загальні компетентності(ЗК):

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Здатність працювати в команді.

Здатність до активних комунікацій з фахівцями, експертами, керівниками всіх рівнів з питань імплементації інституту соціальної відповідальності у практику управління бізнесом (СК):

Здатність обирати та впроваджувати на практиці управлінські технології у сфері соціальної відповідальності бізнесу, критично оцінювати отримані результати, обґрунтовувати, захищати прийняті управлінські рішення.

Програмні результати навчання:

Розробка та запровадження у практичну діяльність бізнесу концепцій та моделей корпоративної соціальної відповідальності, вибір та обґрунтування програм, проектів з активізації соціальної відповідальності, що сприятимуть збалансованому соціально-економічному розвитку та гармонічній взаємодії бізнесу і суспільства. Презентація власних розробок з вільним використанням державної мови, аргументація своєї позиції щодо прояву соціально відповідальної поведінки бізнесу як передумови набуття конкурентних переваг.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

Під час організації освітнього процесу в Центральноукраїнському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення вибіркового навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Концептуальні основи соціальної відповідальності бізнесу

Тема 1. Соціальна відповідальність як стратегія збалансованого розвитку

Сучасна філософія соціальної відповідальності. Соціальна відповідальність як система. Суб'єкти та ступені соціальної відповідальності. Види соціальної відповідальності.

Тема 2. Соціальна відповідальність людини, бізнесу, держави та інститутів громадянського суспільства

Соціально відповідальна взаємодія держави, бізнесу та інститутів громадянського суспільства. Сутність і складники соціальної відповідальності людини, її значення в забезпеченні стійкої позитивної динаміки. Розвиток соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства. Соціальна держава як провідний суб'єкт соціальної відповідальності.

Змістовий модуль 2. Основи корпоративної соціальної відповідальності

Тема 3. Корпоративна соціальна відповідальність: організаційно-правове забезпечення.

Сутність і значення корпоративної соціальної відповідальності. Інституціональне забезпечення соціальної відповідальності: міжнародний формат і проблеми вітчизняної практики. Організаційно-управлінські механізми імплементації корпоративної соціальної відповідальності у систему управління організацією.

Тема 4. Корпоративна соціальна відповідальність у системі стратегічного управління організацією

Комплексна модель управління соціальною відповідальністю організації. Взаємозв'язок соціально відповідальної поведінки і стратегії розвитку організації. Корпоративна соціальна відповідальність у стратегічному управлінні людськими ресурсами. Узгодження інноваційної політики організації з принципами соціальної відповідальності.

Змістовий модуль 3. Прояв соціальної відповідальності бізнесу у різних сферах та напрямках діяльності.

Тема 5. Соціальна відповідальність бізнесу у сфері формування та розвитку персоналу

Соціальна відповідальність підприємства у процесі професійного добору персоналу. Працевлаштування та адаптація нових працівників на засадах соціальної відповідальності. Особистісний та професійний розвиток персоналу в контексті формування соціально відповідального бізнесу. Додержання етичних принципів під час звільнення працівників. Підтримання контактів з колишніми працівниками.

Тема 6. Соціальна відповідальність бізнесу у сфері компенсаційної політики

Додержання базових принципів соціальної відповідальності у процесі формування компенсаційної політики. Конструювання компенсаційного пакета на засадах соціальної відповідальності. Сучасні підходи до проектування різних складових компенсаційного пакета в контексті реалізації принципів соціальної відповідальності. Соціальний пакет як складник програм соціальної відповідальності.

Тема 7. Соціальна відповідальність бізнесу у сфері кадрової безпеки

Сутність і основні складові кадрової безпеки. Соціальна відповідальність у сфері охорони праці та промислової безпеки. Соціальна відповідальність підприємства у сфері інтелектуальної та інформаційної безпеки. Відповідальність працівника в системі кадрової безпеки.

Тема 8. Корпоративна культура соціально відповідальної організації

Взаємозв'язок корпоративної культури і соціальної відповідальності організації. Система корпоративних цінностей. Упровадження цінностей соціальної відповідальності в корпоративну культуру. Роль корпоративної культури в забезпеченні стратегічної стійкості підприємства. Управлінський вплив корпоративної соціальної відповідальності на формування, збереження та розвиток корпоративної культури організації.

Тема 9. Соціально відповідальна взаємодія бізнесу із зовнішніми заінтересованими сторонами

Теорія заінтересованих сторін та її використання. Зовнішнє середовище корпоративної соціальної відповідальності. Взаємодія зі споживачами на засадах соціальної відповідальності. Добросовісна ділова практика та соціально відповідальне примноження нематеріальних активів.

Тема 10. Соціальна відповідальність бізнесу у сфері зайнятості

Сутність соціальної відповідальності у сфері зайнятості. Збалансування інтересів партнерів сфери зайнятості в контексті їх соціальної відповідальності. Напрями відповідальності соціальних партнерів за рівень зайнятості населення регіону.

Тема 11. Екологічний напрям соціальної відповідальності бізнесу.

Сутність, функції та рівні екологічної відповідальності. Екологічна відповідальність як суспільна ідея і практика цивілізованих країн. Корпоративна екологічна відповідальність. Екологічна відповідальність громадян.

Тема 12. Соціальне інвестування бізнесу.

Сутність і види соціального інвестування. Держава як соціальний інвестор. Основні характеристики соціального інвестування підприємств. Соціальне інвестування громадських організацій. Основні напрями активізації соціальних інвестицій.

Тема 13. Соціальне партнерство як інститут формування та розвитку соціальної відповідальності.

Гармонізація інтересів сторін соціально-трудових відносин на принципах соціального партнерства. Консолідована соціальна відповідальність як вияв сучасного рівня соціального партнерства. Форми соціального партнерства та їх вплив на розвиток соціально відповідальної діяльності. Колективний договір у системі формування соціальної відповідальності.

Тема 14. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні.

Формування ідеології та культури соціальної відповідальності бізнесу. Організаторська роль держави у розвитку соціальної відповідальності бізнесу. Активізація діяльності підприємців-роботодавців щодо розвитку соціально відповідального бізнесу. Цінності соціальної відповідальності та європейський вибір України.

5. Система оцінювання тавимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою, у тому числі: перший модуль – 40 балів, другий модуль – 60 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

6. Рекомендована література

1. Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pfi.org.ua/index.php>.
2. Соціальна відповідальність бізнесу: розуміння та впровадження [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.un.org.ua/files/Concept_Paper.pdf.
3. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. – Навч. посіб. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015. – 180 с. <http://ied.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/10/Socialna-vidpovidalnist.pdf>
4. Соціальна відповідальність суспільних інститутів: інноваційний та соціально-гуманітарний аспект / монографія: редкол.; за наук. ред. А. Я. Кузнєцової, Л. К. Семів, З. Е. Скринник. – Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2019. – 311 с
5. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку : монографія / [А. М. Колот, О. А. Грішнова та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Колота. – К. : КНЕУ, 2012. — 501 с. https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/11443/kolot_3.pdf?sequence=1&isAllowed=y

6. Соціальна відповідальність: навч. посіб. / [А. М. Колот, О. А. Грішнова та ін.] ; за заг. ред. д.е.н., проф. А. М. Колота. – К. : КНЕУ, 2015. – 519 с.
7. Економіка праці та соціально-трудові відносини: практикум. Навчальний посібник / М.В. Семикіна, М.В. Бугаєва, Л.Д. Запирченко та ін. За наук. ред. д.е.н., проф. Семикіної М.В. – Кропивницький: видавець Лисенко В.Ф., 2020. 224 с. <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/9588>
8. Семикіна М.В., Смутчак З.В., Пасека С.Р. Сучасна теорія соціально-трудових відносин: курс лекцій. Навчальний посібник для студентів та аспірантів економічних спеціальностей закладів вищої освіти – Кропивницький: видавець Лисенко В.Ф., 2020. – 236 с. <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/10307/1/STV.pdf>
9. Семикіна М.В., Заярнюк О.В., Бугаєва М.В. Методичні вказівки з курсу «Соціальна відповідальність» для здобувачів спеціальності 051 «Економіка». Кропивницький: ЦНТУ, 2022. 44 с.
10. Семикіна М.В., Волчкова Г. К. Якість життя як індикатор довіри до соціальної політики держави. Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції : наук. журн. Херсонський нац. техн. ун-т. Херсон, 2016. № 20 (9). С. 79-85. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/10391>
11. Семикіна М.В., Семикіна А.В., Мельнік А.В. Людський капітал регіону: небезпека кадрових катастроф. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету, 2018. Вип.33. С. 87-95. URL: http://www.kntu.kr.ua/doc/Zbirnik_33_2018_Zagaln.pdf
12. Семикіна М. В., Дудко С. В. Аспекти якості професійної підготовки фахівців з позицій соціальної відповідальності бізнесу // Conference Proceedings of the 5th International Scientific Conference Modern Problems of Management: Economics, Education, Health Care and Pharmacy (October 26-29, 2017). – Opole, Poland, 2017. – С. 180-181.
13. Бізнес для соціальної відповідальності (Business for Social Responsibility) - <http://www.bsr.org>. 3. Бізнес і Права людини (Business and Human Rights): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.business-humanrights.org>. Глобальний договір ООН (UN Global Compact, 2000). – Режим доступу: <http://www.globalcompact.org.ua>.
14. Глобальний сервіс розповсюдження новин присвячений питанням КСВ (CSR wire is a newswire service devoted solely to CSR issues. CSR wire): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.csrwire.com>.
15. Глобальний стандарт КСВ створений для потреб організацій всіх типів та розмірів (The Good Corporation is a global standard of corporate social responsibility designed to address the needs of all types and sizes of organisation.

- TheGoodCorporation): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.goodcorporation.com>.
- 16.Глобальні принципи Селлівана з соціальної відповідальності (GlobalSullivanPrinciplesofSocialResponsibility): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.globalsullivanprinciples.org>.
 - 17.Європейська асоціація етики бізнесу (EuropeanBusinessEthicsNetwork – EBEN): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.eben-net.org>.
 - 18.Європейська корпоративна відповідальність (CorporateSocialResponsibilityEurope): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.cseurope.org>.
 - 19.Європейська мережа бізнес-етики (EuropeanBusinessEthicsNetwork (EBEN): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.eben.org>.
 - 20.Ініціатива Глобальної звітності (GlobalReportingInitiative): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.globalreporting.org>.
 - 21.Семикіна М. В., Волчкова Г. К. Згуртованість і довіра як передумови формування екологобезпечного суспільства / М. В. Семикіна, Г. К. Волчкова // Екологічний виклик сучасному глобальному світу в економічному вимірі : колективна монографія / за ред. С. Д. Лучик. - Чернівці : ВІЦ "Місто", 2016. - С. 23 – 32
 - 22.Natalia V. Trusova, Maryna V. Semykina, Oleksandra S. Gumeniuk. Labor force transit in the migration system: changes and reproduction of social-labor relations. Actageographicauniversitatiscomenianae. Vol. 66, 2022, No. 2, pp. 203-232. <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57226286373>
 - 23.Мотиваційні механізми розвитку економіки на етапі євроінтеграції: колективна монографія / М.В. Семикіна, С.Д. Лучик, Л.Д. Запирченко та ін. Кропивницький: ЦНТУ, 2022. 281 с.

7. Інформаційні ресурси

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws> – Законодавство України.
2. <http://www.nbuv.gov.ua> Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
3. <http://www.ukrstat.gov.ua> Офіційний сайт Державної служби статистики України; Праця в Україні; Доходи і рівень життя населення України; Регіональний людський розвиток; Соціальні індикатори життя населення та ін.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри економіки та підприємництва, Протокол №2 від «1» вересня 2022 р.